

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računata se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“. Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Milan, kralj Srbije.

Ko je na cvetno nedeljo 1815. leta silni in junaški Miloš z drzovito roko razprostrl prapor osvobojenja in nezavisnosti ter z nova pričel nejednaki boj s Turčinom, gotovo, da si navdušen za svojo sveto reč, nij mislil, da bode njegovo predrzno podjetje v primerno kratkem času imelo tolik uspeh.

Nij še preteklo od tedaj 70 let in uže nam oznanja gromenje topov raz beligradske tvrđnjave in navdušeni klici naših bratov Srbov, da je Srbija, katera po vsled zadnjega turškega boja jej prisojenih pridobitvah zvezima 48.582 kvadratnih kilometrov in šteje 1.700.000 prebivalcev, postala kraljevina in sicer šestnajsta v Evropi.

Skoro 500 let po usodepolnej bitvi na toli opevanem Kosovem polji, v kateri je zadnji srbski car, hrabri Lazar, izgubil krono in življenje, povzdigne se mala kneževina do kraljevine in v srci vsacega Srba vzbujajo se preživi spomini na silnega cara Dušana, na moč tedanje srbske države, mogoče tudi velevabljev sen nekdanje Velike Srbije.

Gotovo bode ta vest povsod, kjer se glasi jezik slovanski, sprejeta radostno, kajti ta vest je dokaz, da je bratskemu narodu, ki je trpel skozi stoletja in bil tepen pod kopiti turških konj, napočila srečna doba politične nezavisnosti, da je ta dežela zadobila suverenost in vsi njeni prebivalci za svojo domoljubno požrtovalnost, za svojo odločno voljo, zaželjeno nagrado.

Narodna, uže tako preživa srbska zavest, bode se vsled tega čina podvojila in blést kraljeve krone vplival bode tudi na prebivalce Stare Srbije in vse Srbe po družih pokrajinah živeče.

Akoravno nam zdanja srbska vlada v maršičem nij po godu, mora se jej vendar priznati, da

je po Jovanu Ristići — katerega se mora vsak Srb in pri tem ponosnem in historično važnem činu hvalčno spominati — pričeto delo, jako diplomatično izvela. Lehko bilo je Rumunskej proglasiti se kraljevino, ona nijma nikjer sorodnikov, ne vzbujata toliko sumnje, kakor slovanska Srbija, nij se tedaj bilo bati najmanjšega ugovora od strani vlad, zlasti ker je striček v Berlinu bil v porazumljenji.

Slovanska Srbija morala si je previdno, da, lokavo politiko pridobiti naklonjenost vlad, to se jej je posrečilo in vlade so uže priznale Milana kraljem Srbije, kateri je vsled tega jednakoroden s šestnajstim potentati in kraljevimi hišami na našem kontinentu.

Da so vlade Milana pripoznale kraljem, o tem se piše in ugiba marsikaj, večina trdi, da je proglašenje srbske kraljevine pripisovati nadvladajočemu vplivu Avstrije in da je Avstrija, pripoznavši Milana kraljem, si zagotovila v bodoče simpatije in nevtralnost Srbije, ter olajšala si svoje stališče na balkanskem poluotoku, kar utegne biti tudi istinito in vsem dobrim Avstrijcem le po godu.

Brez dvombe pa je, da vse vlade uvidevajo važnost slovanstva, ker vse tekmujejo za prijateljstvo nevelike države, kakeršna je Srbija, kakor je tudi gotovo, da je slovanstvo v zadnjih letih močno napredovalo in se skoro popolnem oprostilo vpliva preperele in onemogle Turčije. Veliki dogodjaji okolo Balkana, nova krepka Bolgarska, razširjenje in sedaj vzvišenje Srbije do kraljevine, razširjenje Črnogore, vse to nas navdaja z veselim upom v bodočnost, vse to potrjuje o nas Slovanih storjeni izrek: Pozni smo, pa smo mladi!

In ker smo pozni in ker smo mladi in ker bi še radi uživali ali vsaj doživeli dan, ki je stoprajel svitati tam doli, želimo novo proglašenej kraljevini, da se čvrsti, razvija, da bode naš ponos in da

previdno in dostojno dovrši nalogo, katera jej je dana v koncertu evropskih držav! S.

Govor poslanca g. dr. Vošnjaka

v državnem zboru dné 2. marca t. l.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Dalje.)

Nemški knezoškof toži dalje: „Resnično je, da so na posameznih popolnem slovenskih šolah tudi nemški učitelji nastavljeni (Čujte! na desnici) in da dotični šolski predstojniki sami prosijo za te učitelje.“ Obrača se potem proti onej deželne šolskega sveta trditvi, zadevajočej klasifikacijo na isti način, kakor sem uže pokazal, in meni, da mej temi tožbami in mej pojavi zadovoljnosti, katere od dajejo šolski uradi, nij nikakeršna diskordanca iz uzrokov, katere sem prej omenil.

Konečno prosi knezoškofijski ordinarijat ministertvo, naj li z določbo, za vse slovenske in po jeziku mešane šolske kraje veljavno, potrebno ukrenilo, da bi se slovenščina ne dopuščala kakor do zdaj samo fakultativno, nego, da se vzprejme v številu obligatnih predmetov in da se jej odkažejo gotove ure. Ordinarijat je uže zadovoljen, če je le slovenščina kot učni predmet obligatna. So li to, gospoda moja, normalne razmere, če materinščina nij niti obligatni predmet v ljudskej šoli, in se poučuje v drugem jeziku obligatno in če se materinščina takoj v prvem letu, vsaj po Velikej noči, izbacne iz šole? (Čujte! na desnici.) A ne samó ordinarijat, celo koroški učitelji so se pri učiteljskem zborovanji, katero se je vršilo v Plajberku v 29. in 30. dan meseca marca 1875, izrekli, da se mora slovenščina vsekako v prvem letu in nepogojno kot učni jezik rabiti. Tudi na ta sklep deželne učiteljskega zbora se deželni šolski svet nij oziral in naučno ministerstvo Stremayr je knezoškofijski rekurz kar kratko odbilo.

LISTEK.

NOV.

(Spisal I. Turgenjev, preložil M. Malovrh.)

Prva knjiga.

XIX.

(Dalje.)

Pufka začela je najedenkrat strašno vpiti; akoprām nij ni besedice razumela; toda črno-umazanec se je prepiral . . . . Kolika drzovitost!

Tudi Vaziljevna zagódlja je nekaj. Fomuška položil je roke na prsi in obrnivši se do svoje žene rekel zadušljivo:

„Fimuška, golobica moja, si-li čula, kaj je gospod gost govoril? Mi dva sva grešnika, zločinca, farizejca . . . . pečene race nama v grlo leté, oj, oj, oj! . . . . Na ulico naju silijo, iz hiše, in vsacemu metlo v roko, da si svoj kruh zasluži — o, ho — ho!“

Pufka, slušaje tako silno tužne besede, zavriščala je še huje, Fimuška pak zatisnila je oči, si usta grizla in za jok uže dovolj sape nabrala . . . .

Bog si zna, kako da bi se vse to završilo bilo, da se nij Paklin umešal v pravem hipu.

„Kaj pa je to! za Boga,“ — začel je on, mahaje z rokama okolo sebe in smeje se na vse grlo — „ali vas nij sram? Gospod Markelov hotel se je le malo pošaliti, ker je pa njegovo lice jako ozbiljno, pokazal se vam je nekoliko prestrog . . . . in vi verovali ste mu vse? Bodite razborni! — Evfemija Pavlovna, dušica, nam je oditi — znate kaj? za slovo vrzite nam karte . . . . vi to izvrstno umejete. — Sestra, daj karte.“

„Karte . . . .“ dejala je ona, „ . . . . teh sem se uže odvadila; uže davno jih nijsem imela v rokah . . . .“ A sama segla je hitro Snanduliji v roke, s katerimi je držala kup strašno zamazanih, starih neobičnih kart.

„Vsem,“ — rekel je Paklin — a sam pri sebi je mislil: „Kako živahna je ta starka . . . . Čisto veselje.“

„Vsem, babica, vsem,“ dejal je zopet glasno. „Povejte nam našo usodo, naš značaj, našo bodočnost . . . . vse povejte!“

Fimuška začela je karte uže razlagati, ko najedenkrat vse zbere in jih vrže pod mizo.

„Nij treba iz kart ukrepati,“ — je rekla; — „jaz tudi tako lahko vsakemu od vas značaj povem. — Glejte tega — (pokazala je Solomina) — to je človek hladne krvi in neizpremenljiv; — ta-le (pokazala je Markelova) — je goreč človek, poguben . . . . (Pufka pokazala mu je jezik); tebi (pogledala je Paklina) — nij treba govoriti: ti sam veš: vrtálka! — A ta . . . .“ pokazala Neždanova in umolknila . . . .

„Kakšen sem jaz?“ — vprašal je on radovedno; — „povejte mi, kakšen človek sem; bodite tako dobri!“

„Kakšen človek si . . . .“ povzela je Fimuška . . . . „veš kaj, ti si — revež!“

Neždanov se je preplašil.

„Revež, kako to?“

„Tako! Ti se mi smiliš!“

„A zakaj?“

„Zakaj! Moje oči so takšne. — Ti misliš, da sem jaz brezumna? — Ne, morebiti sem prebrisnejša od tebe. — Ti imaš rudeče lase. — Ti se mi smiliš.“

Vsi so utihnili . . . . ter jeden družega gledali . . . .

Posledica temu je bila velika zmešnjava v ljudskih šolah tamošnjih slovenskih občin in to je našlo eklatanten izraz v slučajih, o katerem leže pred menoj oficijelni akti. Učitelji v Koroški ne vedo, kaj jim je začeti z nemščino kot učnim jezikom. Deželni šolski svet skriva se za fraze, on pravi, kadar otroci le kolčkaj nemški umejo, začeti se mora s poukom v nemščini, vsaj po Velikej noči, torej v drugem polletju. Učitelji trdijo, da je to nemogoče, kajti če stopijo v šolo in hočejo poučevati v nemščini, zijajo v nje jih ne umeči učenci in ne dobi se od otrok odgovora.

Učitelj ne razume otrok in otroci ne razumejo učitelja (Čujte! na desnici.) Pred nekaj tedni se je primerilo, da je deželni šolski svet poslal nemškega učitelja v Kodmarjo vas. Vstopil je v prikazano mu šolo in tam pričel nemški govoriti. Otroci so ga osupnjeni gledali in ne vedeli, kaj je govoril. Učitelj je potem pobral svoje reči in se vrnil v Celovec, kjer se je izjavil: „V tej šoli ne morem poučevati, kajti otroci me ne umejo, če nemški govorim, slovenski pa ne znam.“ (Čujte! na desnici.) Deželni šolski svet pa je vendar, ne oziraje se na to, zaukazal, naj se učitelj vrne. Naj le z otroci nemški govori, s ča som ga bodo že umeli. (Veselost na desnici.)

Na kakov način si deželni šolski svet to predstavlja, dokazal bodem pozneje iz šolskih knjig, o katerih bodem tudi govoril.

Tu hočem le znamenit slučaj iz novejšega časa iz let 1878 in 1879 navesti, v dokaz, kake zmešnjave v šolah prouzročujejo razni pojmi učiteljev, krajin, okrajnih in deželnih šolskih svetov o učnem jeziku. Za okrajni šolski svet v Celovci se je imenoval okrajni šolski ogleđa, ki je zmerom mislil, kaj naj učitelji z nemškim učnim jezikom prično. On je izjavil okrajnemu šolskemu svetu v Celovci, da bi to bilo še le potem možno, ko so si otroci pridobili potrebno zrelost v nemščini, da nemški pouk popolnem umevajo. Okrajni šolski svet v Celovci je potem določil, naj je učni jezik še le od drugega razreda dalje nemščina, da pa vendar otroci ne smejo prestopiti v drugi razred, dokler si ne pridobe onega znanja nemščine, kakeršno zahteva okrajni šolski ogleđa.

Ta določba je šla tudi v občino Bistrico. Tamošnji krajni šolski svet, kateri pa želi, da je nemščina od prvega leta učni jezik, bil je začuden o tej določbi okrajnega šolskega sveta in obrnil se je v rekurzu na deželni šolski svet v Celovci, naj odpravi to določbo. Uzroki, katere je navel krajni šolski svet, so zelo karakteristični. On meni, da določbe, naj vsi otroci tako dolgo ostanejo v prvem razredu, dokler si niso pridobili omenjene jezikovne zrelosti, podpisani krajni šolski svet ne more drugače razlagati, nego da morajo otroci tako dolgo ostati v prvem razredu, dokler ne razumejo in ne govore popolnem nemški.

Pod omenjeno jezikovno zrelostjo pa se tudi

zahteva, da se to tudi dobro umeva, kar se bere. — Ta krajni šolski svet pa meni, da preide precej časa, predno pride slovenski otrok, ki leta na prostem in sliši malo nemških besedij in je le navezan na učenje nemščine v šoli (Čujte! na desnici), do tega, da brano dobro razumi in to naj bi se v Bistrici vse v prvem razredu doseglo. To je po vsem neučeno. On dalje omenja, da bi bila ta določba, naj otroci toliko časa ostanejo v prvem razredu, dokler se ne nauče nemški razumeti in govoriti, tudi nepedagogična in torej neizvedljiva, ker bi morali otroci ves čas, vsaj pa štiri leta svojega šolanja ostati v prvem razredu. (Čujte! na desnici.) Šolska soba v Bistrici je za 72 otrok, letni narastaj znaša 15 do 20 otrok, to znaša torej v 4 letih 70 otrok, in k temu prejšnji učenci, tako spada v sobo prvega razreda 142 učencev.

Kako naj bi se tu dosegli pedagogični smotri? Ta krajni šolski svet ali voditelji menijo, da se ti dosežejo potem, če se nemščina takoj upelje kot učni jezik. „Kje naj se dobi prostor za te otroke in kaj bode delal učitelj v drugem razredu s praznimi šolskimi klopmi?“ (Veselost na desnici.) Taka utemeljitev je v resnici smešna. Priznava se, da otroci v občevanju govorijo le slovenski, da bi si nemščino še le v ljudski šoli priučiti in ves čas ljudskega šolanja v prvem razredu ostati morali.

Deželni šolski svet je uničil določbo okrajnega šolskega sveta v Celovci in je po želji krajnega šolskega sveta v Bistrici določil, naj se nemščina upelje kot učni jezik. O tej priliki se je na dolgo in široko poučil okrajni šolski svet v Celovci, da je namero določbe deželnega šolskega sveta popolnem napačno razumel in da se ne sme tako natančno vzeti. Tu se mora postopati nekoliko bolj prosto in ne takoj od otrok toliko zahtevati. Okrajni šolski svet pa nij bil s tem zadovoljen, marveč se je proti določbi deželnega šolskega sveta obrnil z vlogo in v tej ob jednom utemeljil, zakaj je tako odločbo izdal. Okrajni šolski svet v Celovci, ki je gotovo ves nemški, čegar šolski ogleđa je baje le nekoliko dvojil — skoro gotovo je videl slab uspeh v tamošnji ljudski šoli in našel, da se mora kaj storiti, — okrajni šolski svet se je torej proti krajnega šolskega sveta vlogi na deželni šolski svet ad št. 1725, 1878, obrnil in opozil, „da krajni šolski svet njegove (okrajnega šolskega sveta) določbe menda nij razumel, to je naravno, on ne bode mogel zaradi pomanjkanja psihologične in pedagogične omike njega obseg izpredvideti.“ Kakor se razvida, je dopisovanje mej tamošnjimi uradi jako uljudno, kajti okrajni šolski svet očita krajnemu šolskemu svetu, da zaradi pomanjkanja psihologične in pedagogične omike nij razumel, kar je okrajni šolski svet določil. Dalje pravi okrajni šolski svet, da se mora zavarovati proti obdolžitvi, da je čez svojo kompetenco, katero dobro pozna, izdal kako določbo.“ On meni, da je le izvršil, kar je deželni šolski svet

s svojim odlokom od 17. septembra 1872, št. 2714 ukazal.

(Dalje prih.)

Osrednja „Matica šolska“ v Pragi.

Ko so Nemci ustanovili svoj „schulverein“, ter začeli urbi et orbi razglašati, da bodo s pripomočjo tega društva v krajih, kjer se nemško prebivalstvo stika s slovanskim, začeli ustanavljati popolnem nemške šole, jasno je bilo takoj vsacemu, da jim tu ne gre za ohranjenje nemške, temveč za potlačenje slovanske narodnosti. In bati se je bilo tega pangermanskega društva posebno nam Slovencem in našim bratom Čehom, ker je ravno leža naša tako neugodna, da nas skoro od vseh stranij obkoljujejo „zatirani“ Nemci. „Slovenski Narod“ je večkrat pozornost našega občinstva obračal na destruktivne tendence tega društva ter dokazoval nemoralnost, kakeršna se mora širiti mej učiteljstvom, ako bodo imeli gospodje od nemškega „schulvereina“ pravico nadzorovati učenje nemškega jezika po naših ljudskih šolah, — več pa se pri nas na Slovenskem nij storilo, da bi se odvrnila nevarnost germanizovanja, kakeršna nam preti od tega društva.

Praktičnejši so pač bili Čehi, ki so — dobro vedoč, da se le z enakimi sredstvi more začeti boj z vsakim sovražnikom — ustanovili proti „schulvereinu“ v Pragi „osrednjo šolsko Matico“, katera ima v krajih z mešanim prebivalstvom ustanavljati in vzdrževati česke šole.

Pred nami leži sporočilo odborovo za šolsko leto 1880—81 in reči moramo, da nas je iznenadil nenavadno ugodni uspeh. Račun „osrednje šolske Maticе“ izkazuje namreč koncem septembra 1881 mej dohodki: od 40 ustanovnikov 7050 gld.; od 376 pravih članov 20.235 gld. 28 kr.; od 568 podpornih članov 5786 gld. 27 kr.; od 5737 izvršujočih članov 8924 gld. 77 kr.; ter v darovih in obrestih 27.778 gld. 65 kr.; vsega vkup torej 69.774 gld. 97 kr. Mej stroški pa: za šole in otročje oskrbljevalnice 8629 gld. 88 kr.; za knjige, tiskovine, poštnino in jednake stroške 1347 gld. 81 kr., na novi račun pa je ostalo 59.797 gld. 28 kr.

V prvem letu svojega obstanka ustanovila je „osrednja šolska Matica“ 5 ljudskih šol in otročjih oskrbljevalnic.

Razen tega pa se dogovarja zavoljo ustanovljenja českih šol po vseh krajih, kjer je česki jezik v nevarnosti pred nemškim; postavila si je po vseh okrajih po Českem, Moravskem in Slezkem svoje poverjenike ter kupila je ravno te dni za česko šolo v Jihlavi na Moravskem posebno hišo za 25.000 gld.

To je v resnici blagoslovljeno poslovanje društva, zavoljo katerega nam je našim bratom Čehom le čestitati.

„No, prijatelji! — brenknil je prvi Paklin. — „Zasedeli smo pri vas — in vi ste se nas morda uže naveličali . . . Tem gospodom se mudi . . . a tudi jaz moram z njimi. — Srečni in lepa vam hvala!“

„Srečni, srečni, če vas še kdaj usoda v naše kraje dovede, ne pozabite nas“ — rekla sta oba jednoglasno . . . A Fomuška še pristavi:

„Mnogo, mnogo, mnogo let, mnogo.“

„Mnogo, mnogo,“ dodal je povsem nepričakovano Kalijopič, odpirajoč mladim ljudem sobine duri . . .

Najedenkrat bili so vsi štirje pred trebušnato hišo na ulicah; z okna čul se je pa cvileči glas Pufkin:

„Duraki! . . . duraki! . . . duraki! . . .“

XX.

„Do zdaj bili smo v osemnajstem stoletju,“ začel je Paklin, „a zdaj pojdemo v dvajseto. Goluškin je takšen naprednjak da ne spada več v devetnajsto stoletje.“

„Ga-li poznaš,“ vprašal je Neždanov.

„Tega pozna ves svet,“ odgovoril je Paklin ter dodal: „Jaz sem rekel: mi gremo k njemu, kajti kanim z vami tja iti.“

„Kako bi to možno bilo, ako ga ne poznaš?“ „Nič zato! ste-li vi prej z mojima ptičkama znani bili?“

„Ti si nas predstavil.“

„No, predstavite zdaj vi mene. Skrivnostij ne morete pred menoj nobenih imeti, a Goluškin se dela gostoljubnim. Videl, bodeš da se bode veselil videvši nov obraz; tu v S. se inace baš mnogo ceremonij ne dela.“

„Da,“ mrmral je Markelov, „to je gotovo istina.“

Paklin odkimal je z glavo.

„A,“ dejal je hladno, „ta opomnja bila je meni namenjena . . . Naj bode, to očitovanje sem zaslužil. Toda, novi moj gospod znanec, jaz vam svetujem, da se za zdaj rešite tistih črnih mislij, ki vam jih vaš temperament vzbuja! Osobito pak . . .“

„A jaz,“ segel mu je srdito Markelov v besedo, „jaz vam, gospod novi znanec, povem . . . vas svarim . . . da nikdar v svojem življenju nijsem maral za šale — najmenj pak danes! — In od kod vam je moj temperament poznan?“ — Besedo „temperament“ naglasil je močno. — „Znana sva si še jako malo, ker sva se danes prvokrat sešla.“

„Prosim vas, umirite se, počaka te malo, ne prisezajte, saj vam tudi tako verujem,“ odgovoril je Paklin in obrnivši se k Solominu, dodal: „Vi, katerega je celo ostroumna Fimuška hladnokrvnim človekom zvala, in res nekaj pomirljivega je v vas, — vi recite, sem li mislil, komu kaj neugodnega storiti, ali se o nepravem času šaliti? — Prosil sem samo dovoljenja z vami k Goluškiniu iti, v ostalem sem povsem nedolžno stvorenje. Saj vendar ne bode mene dolžili, da sem jaz kriv, da je gospoda Markelova obraz rumen.“

Solomin vzdigoval je zdaj to, zdaj drugo ramo; — bil je to njegov običaj, kadar nij hotel koj odgovoriti.

„Brez dvojbe,“ povzel je naposled, „gospod Paklin, ne morete niti nečete koga razžaliti; zakaj bi ne šli k gospodu Goluškiniu, ne uvidim. Tam se bodedo, kakor slutim, zabavali, kot pri vaših sorodnikih — in menda z isto koristjo.“

Paklin pretil mu je s prstom.

„Vidim, da ste tudi vi mali zlobin. Toda, vi greste tudi k Goluškiniu?“

„Se ve da grem. Denašnji dan je zame itak izgubljen.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 9. marca.

Novo volitve v tržaško mestno svetovalstvo se bodo vršile v 9. dan maja.

O vstaji na jugu piše „Tribüne“, da bode po dozdanjih poročilih o vremenu treba za nekaj časa neprostovoljno prenehati z vojevanjem. Fml. Jovanovič preveč previdno izbira čete, da bi jih porabljal pri oporacijah, katere se vsled vremena ne morejo izvršiti. Torej se bode tudi daljna akcija proti Krivošijancem odložila, kar je samo na sebi vse jedno, če nij morda celo boljše, da se lažje pomiri ta okraj, ker se nadejejo, da bode objektivnost Srbije tudi Krivošijance privedla do tega, da odjenjajo in se udado. Brez vnanje pomoči se more vstaja še nekaj časa vzdržati, dolgo pa je to nemogoče. Črna gora ne bode mogla podpirati vstavešev, kajti dežela sama na sebi je revna in tja pribegli vstaši hočejo živeti in baje da je Črna gora že zahtevala od Avstrije, naj jej povrne stroške. Od Srbije pa pri zdanih razmerah nijmajo vstaši pričakovati pomoči — in tako osamljeni se bodo prej pomirili, nego bi jih mogle naše puške in sablje.

Vsa oficijelna poročila, ki dohajajo, poročajo le o malih praskah; a nekaj strelav prepodi uže vstase.

Iz Rizana dohaje poročilo, da je glavno poveljništvo vstavešev izdalo oster ukaz, da ne smejo vstaši na ujetih cesarskih vojaki izvršiti nikakih grozovitostij; ravnati morajo z njimi, kakor z ujetniki v vojski in jih v taborih preživiti.

Iz Temešvara se poroča v „Ung. Post.“, da so se južnoogrski Nemci zjedini, da hote odločno stopiti nasproti neopravičenemu rovanju beroliskega „schulvereina“ mej Ogrri in njega vmešavanju v zadeve ogrskih Nemcev. V kratkem zbrali se bodo v Temešvaru in se posvetovali ponatančneje. Gledite, celo Nemcem je uže preveč to nezasišano počenjanje „schulvereinovo“, le mi Slovenci še mirno trpimo . . . in še se najdejo mej nami kukavice, ki jemlje od njega podporo. Posnemajmo Ogre, stopimo delovanju „schulvereina“ nasproti ter onim učiteljem, ki od tega društva vzprejemljejo podporo, pritisnimo na čelo znak — izdajalcev, da se jih vsak ogiblje!

Vnanje države.

Journal de St. Petersburg govori o glavnem ruskem konzulu Hitrovu v Sofiji in pravi, da so vse vesti, katere so raznesli nemški listi v svet, da je Hitrov govoril v Ruščuku proti Avstriji, gole izmišljotine, in da Hitrov ostane na svojem mestu. Zopet dokaz, kako nemška žurnalistika skuša o vsakej priliki Rusijo in Avstrijo spraviti v sovražstvo — ali je to za Avstrijo hasnovito, si pač odgovori lahko vsak sam.

Iz Sofije se poroča, da misli knez ustanoviti novo ministerstvo za kupčijo, poljedelstvo in javna dela. Ono bode začelo svoje delovanje z ustanavljanjem kupčijskih zbornic in kmetijskih šol.

Srbski kralj izdal je razglas, v katerem izjavlja, da je na voljo vsega naroda kraljevsko krono sprejel. Vse svoje življenje da bode posvetil sreči svojega naroda. Od vse Evrope simpatično pozdravljena gre Srbija gotovej bodočnosti nasproti. Naj

„Torej: en avant, marchons! V dvajseto stoletje! Neždanov, naprednjak, ti nas vodi!“

„Dobro, dobro, le ne ponavljaj starih svojih šal toliko kratov, inče ti jih zmanjka.“

„Ne skrbi zato, za vas jih še zmerom dosti vem,“ odgovoril je veselo Paklin in ne „skakaje“ nego šepaje naprej hitel.

„To je jako zabavljiv gospod,“ dejal je Solomon, ki se je z Neždanovom pod pazduho držé za Paklinom stopal; „ako nas vse, kar Bog ne daj, v Sibirijo pošljejo, imeli bodemo vsaj koga, da nas bode zabavljaj.“

Markelov šel je molčé za drugimi. V hiši trgovca Goluškina pripravljen je bil izvrsten obed; dinér s „chicom“, kakor je on sam rekel.

Zadnja jed bila je draga juha iz sterletribe, jako mastna in — strašno slaba. Ker se je Goluškin smatral človekom, stoječim na vrhuncu evropskega naobraženja, je naravno, da je bilo še mnogo „patéjev“ in „fricassejev“ na mizi, za katere se pa nihče zmenil nij. Goluškin, akoprav staroverec, vzela si je bil kuharja iz kluba, od koder so ga radi izvenredne nesnažnosti spodili. Glavno bilo je pri cellem obedu — šampanjec!

(Dalje prih.)

nova doba vse z domovinsko ljubeznijo in požrtvovalnostjo navdaje, in naj bode njega novo stališče posvečeno po razvoju državljanske ljubezni do pravice, do napredka, do svobode in redu.

V angleške gorenje zbornici je predložil lord Redesdale zakon o dopustu atestov v parlament. Ta zakon določuje, da mora vsak poslanec obeh zbornic pri vstopu slovesno izjaviti, da veruje v jednega vsemogóčnega Boga. Prvo branje se je vzprejelo.

Iz Irske se poroča zopet o obžalovanju vr-dnih dogodajih ki pr čajo, da po d-vei še vedno vé Večkrat na teden se prigodi, da oboroženci uderó v hiše najemoikov, ki so plačali najemščino; s stanovci se gróto ravna. oprava hišna se razbije, večkrat se zapali poslopje. Najhúre je v d-veh grofijah, namreč v Limericku in Claru ki sta skoro popolnó vstajni. Angleška vlad: baje mi-li najstrožje korake storiti proti nezadovoljnim Ircem. Ali bodo uže jedenkrat Ircem prišli časi svobode.

V Algeriji so se sprejele francoske čete z marokanskimi vsled neke zmešnjave. Izgube nij bilo na nobeni strani posebno znatne.

Dopisi.

Z Viča 8. marca. [Izv. dop.] Veselje in radost navdaja človeka, ako se ozre po milej našej domovini in vidi, kako se povsodi probuja narodna zavest, kako se povsodi snujejo čitalnice in bralna društva. In tudi v okolici bele Ljubljane osnovalo se je uže več teh tako potrebnih in koristnih zavodov, samo pri nas sp-mo še vedno trdno duševno spanje, samo nam manjka še ognjišča, okrog katerega bi se zbirali v dolgih zimskih večerih k domačemu razveseljevanju. Nikari ne zastajajmo tedaj še na dalje za vrlimi našimi rojaki, ne držimo več križem rok, ampak pokazimo svetu, da se i mi zavedamo svoje narodnosti, da je i nam ležeče na blagostanji narodovem! Le poglj-mo, kako lepo napreduje pred par leti ustanovljena čitalnica v Šiški ter napravlja od časa do časa kaj prijetne veselice. In ali bi ne bilo kaj jednacega tudi pri nas mogoče? Ali bi se ne dalo osnovati tudi pri nas kako bralno društvo? Jaz menim, da brez velikih težav. — To vprašanje se je sicer svoje dni uže preresetavalo in opaziti je bila za to stvar sem ter tje še precej velika navdušenost, toda polagoma je vse — zaspalo. Videti je, da manjka našim možem pred v-em energije in vztrajne delavnosti in poleg tega je tudi še to, da se neče nihče resno poprijeti tega dela, češ, saj pri nas to tako nij mogoče.

Jaz menim, da bi bilo najbolje, ko bi izvolili možje v odbor nekaj za to sposobnih mož — in teh nam ne manjka —, ki bi vzeli vso stvar v roke in stopili na čelo novemu društvu. Če se je osnovala pri nas požarna bramba, zakaj bi se pa čitalnica ne? Treba je le vztrajnega delovanja in nekoliko požrtvovalnosti. Nasprotnikov se pri nas hvala Bogu nij bati, saj pri zadnji ljudske šteti nijsmo našeli ni jednega Nemca. In gotovo bi pristopili potem k nam tudi možje iz sosednjih vasij, ki itak nijmajo svojega društva in z zjedinenimi močmi se da marsikaj doseči. —

Toliko v preudarek!

Domače stvari.

— (Bela Ljubljana) je naše naravno in duševno središče. Ona je slovenskemu narodu to, kar „zlata Praga“ Čehom in kar „matuška belokamennaja Moskva“ Rusom. Naj bi tedaj Slovenci gojili do nje isto ljubezen ter bili na njo tako ponosni, kakor sta imenovana naroda na svoji glavni mesti. To pa najlaglje dokažejo zdaj, ko se slovenski narod pripravlja, da postavi v njej potomcem sijajen spomenik svoje zavednosti. Zbirajte torej rodoljubi po vseh krajih lepe naše domovine prstovoljne doneske za to vseslovensko podjetje!

— (Občina Janževrh - Arlica) je poslala poslancu g. baronu Gödel-Lannoyu prošnjo za slovenske srednje šole, da je odda državnemu zboru.

— (Občina Pišcece na Štajerskem) poslala je državnemu zboru prošnjo za upeljavo slovenskega jezika pri c. kr. sodnijah in premestenje deželne nadsodnije iz Gradca v Ljubljano.

— (Ljudsko gibanje v Ljubljani leta 1881.) V tem letu sklenenih je bilo 162 zakonov, in sicer 161 katoliških in 1 protestantski. Pri 121 zakonih bila sta ženin in nevesta še samskega stanú, pri 33 zakonih poročil se je vdovec z dekletom in pri 4 vdova s fantom. Najmlajša nevesta stara je bila 16, najstarejša 47 let; najmlajši ženin 20, najstarejši 57 let. Otrok se je rodilo živih 756, mrtvih 32, skupaj 788. Od teh je bilo 384 moškega in 404 ženskega spola. Zakonskih je bilo 553 otrok, namreč 272 fantičkov in 281 deklet, nezakonskih pa 235, 112 fantičkov in 123 deklet. Največ otrok, 82, rodilo se je januarja, najmenj, 55, decembra meseca; dvojčki porodili so se osemkrat. Umrlo je otrok do 5. leta starosti 192 zakonskih — 103 fantičkov in 89 deklet, 71 pa nezakonskih, 37 fantičkov in 34 deklet. Sploh pa je umrlo v tem letu 968 osov, 511 moškega in 457 ženskega spola. Najstarejša osoba doživela je 90. leto starosti. Umrlo je na navadnih boleznih 941 osov, na epidemičnih 14, 10 se jih je ponesrečilo, jeden možki se je ustrelil, jeden utopil in ravno to storila je tudi jedna ženska. Da umrli presegajo število rojenih otrok, temu uzrok je ta, da pride mnogo bolnikov z dežele v tukajšnje bolnišnico, in da se ti, če umrjo v njej, tukaj umršim prištevajo.

— (Zaradi detomora) obsojena je bila dne 7. marca pred ljubljanskimi porotniki Primec Uršula v poldrugo leto težke ječe.

— (Pasji kontumac ponovljen.) Pred tremi dnevi stekel je pes g. Matjana v Florijanovih ulicah in vsled stekline tudi poginil pri konjederči, kamer je bil oddan. Komisija ga je pregledala in konstatirala steklino. Vsled tega je uvel mestni magistrat ljubljanski zopet pasji kontumac, kateri se prične z denašnjim dnevom in ima po zakonu trajati vsaj tri mesece.

— (Mesečni živinski somenj) dne 8. t. m. bil je izredno množno od strani kmetskega prebivalstva od blizu in daleč obiskan. Goveje živine prigulalo se je na somenj nad 500 glav, mej njo sicer večina za rejo, a tudi nekoliko lepo pitane živine. Ljubljanski mesarji in živinski trgovci iz Gorice, Trsta, Pulja in s Koroškega so kupili nad 100 komadov in tudi dobro plačali. Posebno živahna je bila kupčija mej kmetovalci za živino za rejo in se je mnogo prodalo. Konj je bilo tudi jako mnogo blizu 400 in tudi za iste je bila kupčija živahna, kajti vlaški konjski trgovci kupili so nad 100 konj in dobro plačali. Tudi žitni trgovci imeli so prilično dobro kupčijo, kajti kmet je kupoval žito za seme in za domače potrebe, ker ga je marsikateremu uže zmanjkalo.

— (Umor.) Blaž Frangeš, posestnik na Dolnej Poljskavi pri Pragarskem, izbral si je pred dvema letoma v svojem 73. letu tretjo, a mlado ženo. To neprevidnost plačal je s svojim življenjem, kajti 5. t. m. sta ga žena in njeni ljubimec ubila na grozovit način.

— (Hrvatske Vile) II. številka prinaša mnogo zanimljivih člankov in slik. Na prvi strani je slika „hrvatskog“ biskupa Jurija Dobriše, dalje je dodan istega životopis. Naslikan je Trst, skadarsko jezero, partija v Črnej gori in Dubavac pri Karlovc. Kot prilogo ima list „Hristovo krstenje“, po Guido Renijejev sliki jako lepo izdelan fotografičen svetlotisek. Vsebina, zlasti po oblika in slike, vse nam je po godu in ne bode rečeno preveč, ako trdimo, da je ta list iz mej najlepših, kar jih imajo Slovani v Avstriji. A nekaj nam pa vender nij po volji, kajti na strani 47. čitamo: „Narodni dom“. Mora se priznati, da planinski Hrvati vsakim danom lepo napreduje. Nedavno osnovali društvo „Narodni dom“, kojemu je zadača, da podigne u Ljubljani dostojno narodno kazališče (!?). Po pravilih preči če „Narodni dom“ u vlastništvo slovenske (ne hrvatske? Uredn) Matice, a njegovi dohodci upotrebljavati če se polovica u svrhe Matičine a polovica u podporu ubogih dijaka. . . „Mi smo tedaj planinski Hrvatje! Izvrstno! Ker ne dvomimo, da so dolinski Hrvatje resni možje in konsekventni, nadejamo se, da nam pošljejo ogromno podporo za naš „Narodni dom“, kajti vera brez dejanj je

